Vedrørende sagsomkostningerne

12 I medfør af procesreglementets artikel 69, stk. 2 dømmes den part, der taber sagen, til at afholde sagsomkostningerne;

sagsøgeren har tabt sagen.

På grundlag af disse præmisser,

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN

1. **Sagsøgte frifindes.**
2. **Sagsøgeren tilpligtes at bære sagens omkostninger.**

Kutscher Donner Pescatore Mertens de Wilmars Sørensen

Mackenzie Stuart Bosco O'Keeffe Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 8. juni 1977.

A. Van Houtte
Justitssekretær

H. Kutscher
Præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT H. MAYRAS FREMSAT DEN 18. MAJ 1977 [1]

Høje Ret.

I februar, marts, april og maj 1976 afsluttede kommanditselskabet Merkur, Hamburg, en række kontrakter, hvorefter selskabet over for nogle danske og et britisk selskab forpligtede sig til at sælge betydelige mængder »tapiokakugler tilsat melasse«, for hvilke firmaet hos de kompetente tyske myndigheder den 28. april 1976 opnåede en udtalelse om, at den pågældende vare skulle henføres til position 23.07 B I c) 1 (foderstoffer med tilsætning af melasse med indhold af stivelse på over 30 vægtprocent, uden indhold af mælkeprodukter). I sig selv hjemlede denne attest ikke sagsøgeren nogen ret til eksportrestitution.

1 — Oversat fra fransk.

Maniok, et produkt som anvendes til fremstilling af tapioka, henhører selv under position 07.06, når den fremtræder i form af rødder, og under position 11.06, når den fremtræder som mel.

Produkterne henhørende under de tre positioner 07.06, 11.06 og 23.07 B I c) er omfattet af den fælles markedsordning for korn (produkter forarbejdet på grundlag af korn).

Som bekendt, vedtog Rådet den 12. maj 1971 forordning nr. 974/71, der bemyndiger de medlemsstater, som »midlertidigt« ved handelstransaktioner anerkender en vekselkurs for deres valuta, der ligger over den grænse for kursudsving, som er tilladt ifølge Den internationale Valutafonds bestemmelser, til ved indførsel fra medlemsstater og tredjelande at opkræve og ved udførsel til medlemsstater og tredjelande at yde udligningsbeløb for visse landbrugsprodukter, hvilke beløb fastsættes under betingelser angivet i forordningen. Det er det, man kalder »monetære udligningsbeløb«.

Gennemførelsesbestemmelserne til forordning nr. 974/71 blev for første gang fastsat ved Kommissionens forordning nr. 1013/71 af 17. maj 1971: det var på denne måde, at Forbundsrepublikken Tyskland fik hjemmel til at benytte ordningen med monetære udligningsbeløb. Listen over de produkter, på hvilke mekanismen med monetære udligningsbeløb kunne anvendes, fastsatte Kommissionen for første gang i forordning nr. 1014/71 af samme dato. Produkterne henhørende under position 23.07 B I c) 1 var opført på den pågældende liste.

Dette system blev udvidet til hele Fællesskabet ved Kommissionens forordning nr. 2888/71, og fra oprindeligt at være fakultativt blev det obligatorisk i december 1972 efter vedtagelsen af Rådets forordning nr. 2746/72 af 19. december 1972.

Desuden fastsætter den akt, som er tilknyttet traktaten, og som angår de nye medlemsstaters tiltrædelse, navnlig i kornsektoren en ordning, der tilsigter at kompensere for forskellen mellem de for de nye medlemsstater fastsatte priser og de »fælles« priser i de gamle medlemsstater. Det er det, der benævnes »tiltrædelses-udligningsbeløb«.

De almindelige regler for ordningen med tiltrædelses-udligningsbeløb i kornsektoren blev for første gang vedtaget ved Rådets forordning nr. 2757/75 af 29. oktober 1975.

Da selskabet Merkur afsluttede de pågældende kontrakter, gjaldt der følgende udligningsbeløb for de produkter, som det havde til hensigt at fremstille og eksportere:

— i monetære udligningsbeløb, 37,01 DM pr. ton for eksport fra Forbundsrepublikken Tyskland til de andre medlemsstater (navnlig Det forenede Kongerige og Danmark) (Kommissionens forordning nr. 573/76 af 15. marts 1976, vedtaget efter godkendelse i forvaltningskomiteen for korn);
i medfør af forordning nr. 1312/76 af 3. juni 1976, der blev vedtaget af Kommissionen alene, blev der tildelt et monetært udligningsbeløb på 10, 407 pund sterling pr. ton ved import til Det forenede Kongerige fra den 7. juni 1976;
— i tiltrædelses-udligningsbeløb, 17,51 regningsenheder eller 56,39 DM pr. ton for eksport til Det forenede Kongerige; der var ikke fastsat noget tiltrædelses-udligningsbeløb for eksport til Danmark (Kommissionens forordning nr. 2006/75 af 31. juli 1975, vedtaget efter godkendelse i forvaltningskomiteen for korn).

Som sagsøgeren havde mulighed for (Kommissionens forordninger nr. 3280/73 og 1580/74), lod han den 8. marts, den 1. april og den 14. april 1976 mod sikkerhedsstillelse forudfastsætte de tiltrædelses-udligningsbeløb, som skulle gælde for eksporten af henholdsvis 500, 750 og 2 100 tons af det pågældende

produkt til Det forenede Kongerige. Gyldigheden af forudfastsættelsesatteste rne udløb henholdsvis den 31. juli og den 31. august 1976.

Efter godkendelse i forvaltningskomiteen vedtog Kommissionen den 23. juni 1976 forordning nr. 1497/76 om anvendelsen af »tiltrædelses-udligningsbeløb« og monetære udligningsbeløb for visse kornfoderblandinger. På fransk lyder forordningens artikel 1 således:

»Pour les produits relevant de la sous-position 23.07 B I c) 1 ou 2 du tarif douanier commun, d'une teneur en poids supérieure a 50 % de produits relevant de la position 07.06 ou 11.06 tarif douanier commun, les montants compensatoires adhésion ou montants compensatoires monétaires sont applicables aux produits relevant de la sous-position 07.06 A du tarif douanier commun« [1]

Forordningen blev offentliggjort i De Europæiske Fællesskabers Tidende den 26. juni 1976. Ifølge traktatens artikel 191 træder forordninger i kraft den tyvende dag efter offentliggørelsen, medmindre andet er bestemt. Den pågældende forordnings artikel 3 bestemmer, at den træder i kraft på femtendedagen efter offentliggørelsen, dvs. den 11. juli 1976.

Den franske version af forordningens artikel 1 indeholder en unøjagtighed, og det er faktisk nødvendigt at ændre den således:

»les montants compensatoires adhésion ou monétaires sont *ceux* applicables aux produits relevant de la sous-position 07.06 du tarif douanier commun«.

Imidlertid blev der ikke offentliggjort nogen berigtigelse i *De Europæiske Fællesskabers Tidende,* men sagsøgeren, som var i besiddelse af den tyske version af forordningen, der var korrekt, tog ikke fejl heraf: det betød i virkeligheden, at han ikke for de produkter, han havde til hensigt at sende til Det forenede Kongerige og Danmark efter den 11. juli 1976, ville kunne oppebære mere end de monetære udligningsbeløb, der gjaldt for produkterne henhørende under position 07.06 A, dvs. slet ingen monetære udligningsbeløb; der blev ikke udbetalt monetære udligningsbeløb for import af disse produkter til Det forenede Kongerige.

Med hensyn til tiltrædelses-udligningsbeløbene bemærkes, at de for produkterne henhørende under denne position kun lå på en fjerdedel af dem, der gjaldt for position 23.07 B I c) 1, eller på 0,93 regningsenheder pr. ton for Danmark og 4,51 regningsenheder pr. ton for Det forenede Kongerige.

Da sagsøgeren ved ikrafttrædelsen af forordning nr. 1497/76 endnu ikke fuldstændigt havde opfyldt de af ham indgåede kontrakter, bestræbte han sig på at begrænse de tab eller snarere den udeblevne fortjeneste, som den nye ordning medførte, idet han med sine kunder forhandlede om annullation af kontrakterne eller om erstatningsløsninger. Men på trods af alle sine anstrengelser hævder sagsøgeren at have lidt et tab på 168 185,20 DM, hvilken sum (uden renter) han ved Domstolen har påstået Kommissionen tilpligtet at betale i erstatning, idet han gør gældende, at den må ifalde ansvar for en generel retsakt.

Før der gås over til at behandle det retlige problem, hvorvidt Kommissionen i denne sag er ansvarlig uden for kontraktsforhold, er det hensigtsmæssigt at præcisere, at problemet ikke rejser sig med hensyn til tiltrædelses-udligningsbeløbene: sagsøgeren ville have kunnet eksportere de tilbageværende mængder, som han havde forpligtet sig til at levere, ved at give afkald på de monetære udligningsbeløb, der gjaldt ved forsendelse fra Forbundsrepublikken Tyskland, og omvendt

1 — Tiltrædelses-udligningsbeløbene eller de monetære udligningsbeløb for produkter henhørende under underpos. 23.07 B I c) 1 eller 2 i den fælles toldtarif med et indhold af produkter henhørende under pos. 07.06 eller 11.06 i den fælles toldtarif, der er højere end 50 vægtprocent, er de samme som dem, der gælder for produkter henhørende under pos. 07.06 A i den fælles toldtarif.

oppebære de tiltrædelses-udligningsbeløb, for hvilke han havde opnået forudfastsættelse mod sikkerhedsstillelse for de leveringer, han påregnede at skulle udføre til Det forenede Kongerige; Domstolen antog i CNTA-dommen af 14. maj 1975, at en sådan forudfastsættelse beskytter de erhvervsdrivende mod risikoen for en ophævelse eller ændring af disse beløb (Sml. s. 533).

Da sagsøgeren besluttede sig til ikke at foretage de pågældende leveringer og give afkald på forudfastsættelsen, gjorde han det med fuldt kendskab til forholdene: han var af den opfattelse, at det tab, han risikerede at lide ved at genforhandle leveringsbetingelserne, var mindre end det, som ville være opstået ved fuldstændig opfyldelse af de oprindelige kontrakter, endog med bibeholdelse af de forudfastsatte tiltrædelses-udligningsbeløb, og han kan ikke påberåde sig tabet både af de monetære udligningsbløb og af tiltrædelses-udligningsbeløbene.

I — Sagsøgeren bestrider ikke Kommissionens grundlæggende ret til at vedtage en foranstaltning som forordning nr. 1497/76, dvs. til at ændre eller ophæve de monetære udligningsbeløb; det, han anfægter, er, at der ikke var tilstrækkelige overgangsforanstaltninger, i det mindste for de faste kontrakter, som er bevist at foreligge, og endvidere anfægter han den således stedfundne krænkelse af den »berettigede forventning« hos de erhvervsdrivende, skønt der ikke var nogen modstående almene hensyn af bydende karakter, der tvang Kommissionen til at handle som gjort. Ifølge brevveksling og telefoniske samtaler med selskabet Merkur vidste sagsøgte, at forordningen kun ville angå dette selskab, og sagsøgeren havde underrettet sagsøgte om, at der ikke som følge af den angiveligt meget vanskelige proces for fremstillingen af det pågældende produkt, var nogen risiko for, at sagsøgeren ikke ville få fordel af den overgangsperiode, han anmodede om for at kunne indgå og opfylde nye kontrakter. Ifølge sagsøgeren ville det derfor have været rimeligt at indrømme en frist til den 15. august eller under alle omstændigheder tidligst til den 31. juli 1976 med hensyn til forordningens ikrafttræden. Ved at afslå at give denne frist mener sagsøgeren, at sagsøgte har gjort sig skyldig i en tilstrækkeligt kvalificeret krænkelse af en højere retsregel til beskyttelse af private, hvilket ifølge Domstolens praksis er en betingelse for, at en parts erstatningspåstand kan tages til følge.

I modsætning til sag 43/72, hvor der allerede var strid mellem Kommissionen og sagsøgte på baggrund af visse produkters udelukkelse fra ordningen med udligningsbeløb, mener sagsøgeren her ikke, at selve afskaffelsen af de monetære udligningsbeløb, der indtil da var ydet for produkterne henhørende under position 23.07 B I c) 1, principielt var ulovlig. Sagsøgeren hævder i virkeligheden, at Kommissionens foranstaltning var ensbetydende med, at der inden for denne position blev skabt en særbestemmelse for foder med et indhold på mere end 50 vægtprocent af produkter henhørende under den fælles toldtarifs position 07.06 eller position 11.06. Men selv om ydelsen af et monetært udligningsbeløb faktisk fra vedtagelsen af forordning nr. 1497/76 var afhængig af vægtindholdet af de stoffer, som indgik i det pågældende produkt, følger der på ingen måde heraf en ændring af varens tarifering men en ændring af varens stilling i forhold til de monetære udligningsbeløb.

I virkeligheden klager sagsøgeren over, at Kommissionen brutalt og hensynsløst ændrede varens stilling i henseende til ydelsen af monetære udligningsbeløb. På dette grundlag er sagsøgeren af den opfattelse, at det er selve principperne i Rådets grundforordning nr. 974/71, der er blevet krænket; det må derfor undersøges, om Rådet ved denne forordning har givet Kommissionen et vidtgående frit skøn med hensyn ikke til afgørelsen af, hvilke produkter der ved eksport kan give anledning til ydelse af monetære udligningsbeløb, men til de tidsmæssige betingelser for, hvornår ydelsen af beløbene kan afskaffes eller ændres.

II – Ordningen med monetære udligningsbeløb, således som den fremgår af forordning nr. 974/71 og senere regler, er udtryk for den tanke, at den »midlertidige« udvidelse af grænserne for kursudsving indebærer risiko for, at der i den pågældende medlemsstat opstår dels desorganisering af det fælles interventionssystem og dels unormale prisbevægelser, som kan bringe den normale konjunkturudvikling på landbrugsområdet i fare. Når de som her drejer sig im *afledte* produkter, for hvilke der ikke er fastsat nogen intervention, skal der kun anvendes monetære udligningsbeløb i de tilfælde, hvor incidensen af valutaforanstaltningerne fører til vanskeligheder. Deres størrelse er begrænset til det, som er strengt nødvendigt for at kompensere for valutaforanstaltningernes incidens *på basisprodukterne* (artikel 1, stk. 2 og 3, artikel 2, stk. 2).

Med virkning fra 1. januar 1973 betragtes, hvad angår finansieringen af den fælles landbrugspolitik, de udligningsbeløb, der opkræves eller ydes i samhandelen mellem medlemsstaterne, som en del af interventionerne til regulering af landbrugsmarkederne (artikel 2, stk. 2 i Rådets forordning nr. 2746/72 af 19. 12. 1972).

Artikel 6 i forordning nr. 974/71, som der navnlig tages sigte på ved den anfægtede forordning nr. 1497/76, bemyndiger Kommissionen til, under anvendelse af forvaltningskomité-proceduren, ikke blot at fastsætte de monetære udligningsbeløb men også at vedtage gennemførelsesbestemmelserne, »som eventuelt vil kunne omfatte andre undtagelser fra forordningerne«, uden at der herved sker en begrænsning i dens pligt til uden anvendelse af forfaltningskomité-proceduren at ændre de pågældende beløb under hensyn til forskellen mellem parikursen for de pågældende nationale valutaer og det aritmetiske gennemsnit af vekselkurserne i løbet af en given periode.

Kort sagt er ydelse og opkrævning af monetære udligningsbeløb oblikatorisk for medlemsstaterne; de heraf følgende udgifter bæres af EUGFL, og indtægterne heraf tilfalder også EUGFL, dvs. fællesskabssamfundet. Til forskel fra tiltrædelses-udligningsbeløbene kan de monetære udligningsbeløb ikke forudfastsættes, og dette er en advarsel til de erhvervsdrivende. Selv om denne mekanisme er blevet indført også i de erhvervsdrivendes interesse, modsvarer den dog i det væsentlige en samfundsinteresse, således som Domstolen har antaget det i Merkurdommen og navnlig i Balkan-dommen af 24. oktober 1973 (Sml. s. 1074 og s. 1112).

III – Kommissionens praksis med hensyn til frister, der indrømmes for afskaffelse eller nedsættelse af de fordele eller økonomiske byrder, som de monetære udligningsbeløb repræsenterer, kan illustrere denne dobbeltnatur.

Kommissionen fastsætter i almindelighed ret milde overgangsforanstaltninger, når der ved *import* af en vare skal *opkræves* et monetært udligningsbeløb *af den erhvervsdrivende,* hvis denne yderligere byrde ikke var til at forudse, og den erhvervsdrivende beviser, at han var fast bundet ved kontrakt. Derimod er der ingen eller i det mindste meget få overgangsforanstaltninger, når der er tale om en *eksport,* ved hvilken der kan *ydes* et monetært udligningsbeløb til den erhvervsdrivende, fordi det er udsigten til fortjeneste, der berøres. Den »forudfastsættelige« karakter af de monetære udligningsbeløb er af afgørende betydning.

For at tage hensyn til de forstyrrelser, som de foranstaltninger, som den vedtog til gennemførelse af bestemmelserne om anvendelse af de monetære udligningsbeløb i forordning nr. 974/71 fra den 12. maj 1971 at regne, kunne have på kontrakterne om import, undtog Kommissionen de kontrakter, med hensyn til hvilke det gyldigt kunne bevises, at de var indgået før den 10. maj 1971, fra *opkrævning* af monetære udligningsbeløb ved *import* (forordning nr. 1013/71 vedtaget den 17 maj 1971, ikrafttrådt på dagen for offentliggørelsen i De Europæiske

Fællesskabers Tidende den 18. maj 1971 og med gyldighed fra den 12. maj 1971).

På samme måde undtoges de importtransaktioner, om hvilke der var indgået aftale før den 28. december 1971, ved Kommissionens forordning nr. 2887/71 af 30. december 1971, som udstrakte ordningen med udligningsbeløb til Frankrig og Italien, og som trådte i kraft den 31. december 1971.

Med hensyn til *eksport*kontrakter forhøjedes ved Kommissionens forordning nr. 842/73 af 27. marts 1973, der trådte i kraft tre dage efter sin offentliggørelse i Tidende den 30. marts 1973, de *forudfastsatte restitutioner* for eksportforretninger, som endnu ikke var gennemført den 13. februar 1973, den dag De forenede Staters regering gav meddelelse om dollarens devaluering, og denne forhøjelse skete »som en undtagelsesforanstaltning og navnlig for at undgå, at virkningerne af de valutariske begivenheder bragte samtlige de transaktioner i fare, som der var indgået aftale om på langt sigt« allerede før dette tidspunkt.

Ved forordning nr. 2042/73 af 27. juli 1973, som blev offentliggjort den 28. juli 1973, og som skulle anvendes fra den 4. juni 1973, fandt Kommissionen det, under hensyn til ikrafttrædelsen af 4. juni 1973 af det nye system med monetære udligningsbeløb, der var indført ved Rådets forordning nr. 25/73 — som tvang de erhvervsdrivende til selv at dække sig mod kursrisikoen i forhold til dollar, mens den nævnte risiko tidligere var dækket af de monetære udligningsbeløb — rimeligt at fastsætte, at for alle de indførsler eller udførsler, for hvilke der var anmodet om *forudfastsættelse af afgiften eller resitutionen,* var det monetære udligningsbeløb, som skulle anvendes, det, der var gældende den 3. juni 1973. Her drejer det sig igen udelukkende om i dollars forudfastsatte beløb, for restitutionerne ved eksport eller for afgifterne ved import henholdsvis til eller fra tredjelande.

Rådets forordning nr. 2497/74 af 2. oktober 1974 ophævede med virkning fra 21. oktober 1974 artikel 4 a, stk. 2 i Rådets forordning nr. 974/71 (jf. forordning nr. 3470/73), hvorefter de udligningsbeløb, der i samhandelen mellem medlemsstaterne og med tredjelande ydes ved import og opkræves ved eksport på grund af en nedskrivning af den pågældende valuta, ikke kan være højere end indførselsomkostningerne ved indførsel fra tredjelande. Efter denne ophævelse besluttede Kommissionen ved forordning nr. 2966/74 af 25. 11. 1974 — i betragtning af, at ophævelsen af denne regel for de erhvervsdrivende, som før Rådets beslutning havde påbegyndt opfyldelsen af kontrakter med forudfastsatte betingelser, havde kunnet medføre større omkostninger ved udførslen, end de på tidspunktet for kontraktens indgåelse havde kunnet forudse — at bemyndige medlemsstaterne til at undlade at opkræve udligningsbeløbet eller den del af dette beløb, der svarede til forhøjelsen; for så vidt angik de udførsler til medlemsstaterne, som skulle foretages i medfør af faste kontrakter, der var indgået inden den 20. september 1974. Her må det igen bemærkes, at det drejer sig om udligningsbeløb, som ikke er ydet men *opkrævet ved eksport,* hvilket betyder en øget økonomisk belastning og ikke et mindre tab i fortjeneste.

Forordning nr. 1026/75 blev vedtaget af Kommissionen den 18. april 1975 under omstændigheder, der ret nøje svarer til de i sagen foreliggende.

Kommissionens forordning nr. 751/75 af 21. marts 1975, der nedsatte det monetære udligningsbeløb for visse forarbejdede produkter, indeholdt følgende betragtning: »Erfaringen har vist, at den beregning, der er foretaget indtil nu, af de monetære udligningsbeløb for visse forarbejdede produkter fører til beløb, der er højere end den ovennævnte incidens (dvs. incidensen på prisen for det forarbejdede produkt af anvendelsen af udligningsbeløbet på basisproduktets priser, hvoraf de afhænger); dette fører til eller risikerer at resultere i handelsstrømme,

der fører til konkurrenceforvridning og bringer den fælles markedsordnings gnidningsløse funktion i fare; for de pågældende produkter er det følgelig hensigtsmæssigt at fastsætte et udligningsbeløb på grundlag af de elementer, der er bedst i overensstemmelse med den faktiske situation«.[1] Denne forordning, der blev vedtaget den 21. marts og offentliggjort den 22. marts, trådte i kraft den 24. marts 1975 og skulle anvendes fra den 21. april 1975; den tog navnlig sigte på produkterne under position 23.07 B I c) 1, for hvilke de *beløb, der skulle ydes ved eksport,* lå på 4,14 DM pr. 100 kg. Det monetære udligningsbeløb, som skulle ydes ved eksport af disse produkter, blev ikke ændret i forhold til den tidligere fastsættelse, der fremgik af forordning nr. 539/75 af 28. februar 1975. Det må bemærkes, at forvaltningskomiteen for korn ikke havde afgivet sin udtalelse inden for den af formanden fastsatte frist. Af hensyn til situationen for de erhvervsdrivende, som havde påtaget sig forpligtelser på grundlag af de tidligere bekendtgjorte udligningsbeløb, fandt Kommissionen, ved forordning nr. 1026/75 af 18. april 1975, at det var hensigtsmæssigt for visse produkter henhørende under position 11.02 II A (korn, valset; flager), for hvilke de monetære udligningsbeløb var blevet nedsat ved forordning nr. 751/75, at bibeholde de tidligere, i henhold til forordning nr. 539/75 gældende beløb for en begrænset periode. Under hensyn til de forpligtelser, der var indgået vedrørende disse produkter, før forordning nr. 751/75 trådte i kraft, udskød den nævnte forordning nr. 1026/75, som på sin side også var udstedt uden udtalelse fra forvaltningskomiteen, af billighedsgrunde den oprindelige dato, 21. april 1975, til den 19. maj 1975.

I dette specielle tilfælde indrømmede Kommissionen altså en frist på næsten to måneder for de erhvervsdrivende, som havde indgået forpligtelser på grundlag af de bekendtgjorte udligningsbeløb. Det bør imidlertid bemærkes, at det drejer sig om forarbejdede produkter fra mølleindustrien, som er ret stærkt omdannede, som skal anvendes til menneskeføde, som til deres fremstilling kræver betydelige investeringer og installationer, og for hvilke der i øvrigt gælder en relativt betydelig importafgift (valset korn, flager).

Sammenfattende vil jeg konstatere, at Kommissionen i almindelighed kun har vedtaget overgangsforanstaltninger, når det drejede sig om forudfastsatte beløb eller beløb, der ikke var forudfastsat men blev *opkrævet* ved import eller eksport. Kommissionen har imidlertid mig bekendt i mindst ét tilfælde vedtaget sådanne foranstaltninger med hensyn til udligningsbeløb,, der *ydes ved eksport.*

IV — Det er derfor min opfattelse, at der ikke var modstående almene hensyn, som berettigede til afskaffelse af de hidtil ydede udligningsbeløb med øjeblikkelig virkning eller var til hinder for, at der toges hensyn til interesserne hos de godtroende erhversvsdrivende, således som Kommissionen for øvrigt tilsyneladende selv erkender i sine sidst fremlagte dokumenter.

Ligeledes imdrømmede Kommissionen henstand for de pågældende erhvervsdrivende i stedet for formelt at fritage de transaktioner, der stod i forbindelse med faste kontrakter afsluttet før et bestemt tidspunkt, idet der dog skete øjeblikkelig eller endda tilbagevirkende ophævelse af de pågældende beløb for fremtidige transaktioner eller for andre tidligere afsluttede kontrakter. Kommissionens forordning blev vedtaget den 23. juni 1976; den blev offentliggjort den 26. juni 1976; den trådte først i kraft femten dage efter.

Tvistens virkelige spørgsmål er, om den således indrømmede henstand er rimelig under hensyn til karakteren af den pågældende produktion, usikkerheden i forbindelse med udligningsbeløbene for denne produktion, naturen af de forpligtelser, som sagsøgeren påberåber sig, og endelig den måde, hvorpå han fik kendskab til den påtænkte foranstaltning, og

1 — Den danske version af denne tekst er afvigende. O.a.

den omhu, han har udvist for at begrænse sit tab.

Jeg ønsker at minde om, at det i denne sag drejer sig om foder, som næsten udelukkende fremstilles af basisprodukter, og som skal anvendes til samme formål som de pågældende basisprodukter.

I en sådan sag er det næppe muligt at undersøge abstrakt, om et ansvar er opstået: antagelsen heraf er intimt forbundet med, om der faktisk er lidt et tab, samt med dettes størrelse såvel som med spørgsmålet, om der er kausalitet mellem tabet og den anfægtede foranstaltning.

Det var disse faktiske spørgsmål, som forvaltningskomiteen — efter hvis godkendelse forordningen er vedtaget — givetvis skulle diskutere, før den gav sit ja, så meget mere som det var de tyske myndigheder, der stod bag vedtagelsen af den anfægtede forordning, og sagsøgeren henvendte sig direkte til de nationale myndigheder og til Kommissionen, før forordningen blev vedtaget.

Det er min opfattelse, at der bør tilkendes Kommissionen, som får sine oplysninger ved forvaltningskomiteens udtalelse, et meget frit skøn med hensyn til at afgøre, som det pågældende foder skal anvendes til samme formål om de basisprodukter, det er sammensat af, og om det ikke adskiller sig fra de sidstnævnte på en sådan måde, at det er berettiget at anvende udligningsbeløb, som er mærkbart højere end dem, der gælder for de basisprodukter, som de er sammensat af.

Jeg skal endvidere gøre følgende bemærkninger:

Ved at udvide ordningen med forudfastsættelse af *tiltrædelses*-udligningsbeløbet til også at omfatte de produkter og det foder, der er sammensat af korn, erkendte Kommissionen givetvis, at det var hensigtsmæssigt at fremme udviklingen i samhandelen med disse produkter mellem de oprindelige og de nye medlemsstater samt mellem disse sidste (forordning nr. 1580/74 af 24. juni 1974). Som Kommissionen bemærker, steg de mængder, der blev fremstillet i Tyskland og eksporteret herfra til de nye medlemsstater, ikke desto mindre hurtigt for at nå et betydeligt omfang (mere end 60 000 tons fra marts til den 10. juli 1976, hvoraf mere end 20 000 tons for sagsøgeren og mere end 7 000 for de første dage af juli 1976); omvendt lykkedes det de fabrikanter, som arbejdede for sagsøgeren, at omstille deres produktion på relativt kort tid.

I fagpressen den 19. juni 1976 fik sagsøgeren i øvrigt kendskab til, at den foranstaltning, han klager over, snart ville blive vedtaget; han havde altså mere end 15 dage til at træffe egnede forholdsregler, og afskaffelsen af de monetære udligningsbeløb kom ikke som nogen fuldstændig overraskelse for ham. Som Kommissionen med rette bemærker, havde sagsøgeren endelig muligvis en forudanelse om, at udligningsbeløbet for de pågældende produkter måske ville blive ophævet, for i en kontrakt afsluttet den 20. maj med en af hans danske kunder, der angik 2 000 tons, havde han været så forsigtig at indføje en klausul, hvorefter han i tilfælde af ændring af det monetære udligningsbeløb forbeholdt sig ret til eventuelt at levere ren tapioka. Kort sagt, på et relativt tidligt tidspunkt justerede han de kontrakter, som bandt ham til en af hans danske kunder.

I CNTA-dommen af 15. maj 1975 (Sml. s. 548) har Domstolen udtalt: »... Anvendelsen af udligningsbeløb (medfører), at risikoen for kursændringer i praksis er udelukket, således at selv en kyndig og påpasselig erhvervsdrivende ikke føler sig foranlediget til at dække sig ind mod denne risiko; ... den erhvervsdrivende (vil) med rette kunne forvente, at der for de (transaktioner), som han bindende har forpligtet sig til, idet han mod sikkerhedsstillelse har erhvervet eksportlicenser med forudfastsættelse af restitutionsbeløbet, ikke vil blive indført nogen uventet

ændring, som bevirker, at han på ny må bære risikoen for kursændringer med uundgåelige tab til følge«. I den pågældende sag drejer det sig imidlertid om den forventning som en erhvervsdrivende kunne have med hensyn til forudfastsættelsen af støtte eller fællesskabsrestitutioner ved eksport, hvilket helt rigtigt havde foranlediget ham til ikke at dække sig ind mod risikoen for kursændringer. I den forliggende sag klager han ikke over, at der skete ophævelse af tiltrædelses-udligningsbeløbene, der var alene om at kunne være genstand for forudfastsættelse, og med hensyn til hvilke sagsøgeren altså kunne undlade at beskytte sig mod kursrisikoen.

Jeg mener således, at Kommissionen har bedømt Fællesskabets og de private erhvervsdrivendes interesser korrekt, og at ophævelsen af udligningsbeløbene ikke er sket under omstændigheder, der kan påføre den ansvar.

Jeg foreslår derfor, at sagsøgte frifindes, og at sagsøgeren tilpligtes at bære sagens omkostninger.